

ОБЛІГАЦІЇ ЯК ФІНАНСОВИЙ ІНСТРУМЕНТ ЗАЛУЧЕННЯ ПОЗИКОВОГО КАПІТАЛУ

У процесі становлення ринкових відносин та динамічності економіки, облігації стають популярним інструментом залучення позикового капіталу. Адже облігації мають ряд переваг над кредитним фінансуванням. Це, у першу чергу, вигідна відсоткова ставка та довгостроковий характер облігацій.

Облігація – емісійний цінний папір, що засвідчує внесення його власником грошових коштів і підтверджує зобов'язання відшкодувати йому номінальну вартість цього цінного паперу з виплатою певного доходу або передати йому майно, надати послуги [1, с. 334].

Відповідно до Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» [2] розрізняють такі види облігацій:

1. Відповідно до форми випуску: документарні; бездокументарні;
2. Види облігацій, які може розміщувати емітент: відсоткові; цільові; дисконтні;
3. Відповідно до терміну погашення: з фіксованим строком погашення; облігації з достроковим погашенням;
4. За видом погашення облігацій: погашення грошима; погашення майном;
5. Відповідно до номінальної вартості облігації: номінальна вартість, визначена в національній валюті; номінальна вартість, визначена в іноземній валюті;
6. Відповідно до власника облігацій: облігації іменні; облігації на пред'явника;
7. Відповідно до емітента: облігації підприємств; облігації місцевих позик (внутрішніх та зовнішніх місцевих позик); державні облігації України (внутрішніх та зовнішніх державних позик, цільові облігації внутрішніх державних позик України).

Представлена класифікація є не досить повною та чіткою. На думку дослідників, будь-яка класифікація досить умовна, і все залежить від того, якій ознаці надається перевага і з погляду якого суб'єкта ринку розглядають ті чи інші цінні папери. Судячи з цього висловлювання, класифікувати облігації можна за різними ознаками, беручи до уваги найбільш важливі. Наприклад, окремі науковці, зазначають, що суттєвим є вибір саме параметрів облігацій при їх класифікації [3, с. 200], виокремлюючи при цьому такі основні показники, як забезпечення, строк погашення та номінал облігації.

Залежно від характеру валюти, в якій може бути виражене боргове зобов'язання за облігаціями, розрізняють облігації у національній валюті

та облігації, продаж яких здійснюється в іноземній валюті. Дохід, що виплачується за облігаціями, залежить, передусім, від відсоткової ставки облігації, а тому розрізняють облігації відсоткові, цільові та дисконтні. Як правило, прибуток за відсотковими облігаціями виплачується у вигляді відсотків, а відповідно до умов випуску цільових облігацій погашення боргу та виплату доходу дозволяється здійснювати товарами та/або послугами [3, с. 130].

Облігації відносяться до низькоризикових цінних паперів, які не приносять їх власникам значних доходів. Вони не можуть розглядатися як основний інструмент отримання спекулятивного прибутку, тому є привабливими для консервативних інвесторів.

За сучасних умов господарювання для ефективного функціонування суб'єктів господарювання традиційних джерел фінансування діяльності виявляється недостатньо. Суб'єкти господарювання зіштовхнулись з проблемою залучення додаткових коштів для своєї діяльності через банківські кредити.

Деструктивні явища, що характеризують сучасну економічну ситуацію в Україні, спонукають учасників фінансового ринку по-новому поглянути на проблему залучення капіталу [4, с. 99]. Зростання вартості ресурсів, залучених через банківський ринок, та ускладнення процедури їх залучення є чинником активізації фондового ринку та, зокрема, розвитку ринку облігацій підприємств. На думку вчених, дефіцит ліквідності, детермінований фінансово-економічною кризовою сприяє поживленню обігу облігацій в Україні.

Таким чином, на даному етапі економічного розвитку необхідним стає пошук нових джерел зовнішнього фінансування. Альтернативою банківському кредиту можуть стати облігації – цінні папери, які є невід'ємною частиною ринку боргових зобов'язань, а також важливим джерелом фінансування виробництва та залучення позикового капіталу.

Список використаних джерел:

1. Словник фінансово-правових термінів / за заг. ред. д. ю.н., проф. Л. К. Воронової. – 2-е вид., переробл. і доповн. – К. : Алерта, 2011. – 558 с.
2. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>
3. Лютий І. О. Ринок боргових цінних паперів в Україні: суперечності та тенденції розвитку: [монографія] / І. О. Лютий. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 427 с.
4. Шкварчук Л. Стан та тенденції розвитку ринку корпоративних облігацій в Україні [текст] / Л. Шкварчук // Ринок цінних паперів України. – 2012 – № 8. – С. 99–105.